

К 7/М 45

120000868625

ФЕСТИВАЛ
НА НАЦИОНАЛНИ ДНИ
В БЪЛГАРИЯ

K75 $\frac{1982}{144}$

K7/M45

448022

XXII МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
„МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ“ —
РУСЕ — 1982

Посветен на 100-годишнината от
рождението на Георги Димитров

**ЛАТВИЙСКИ
КАМЕРЕН ОРКЕСТЪР**

· Диригент — **ТОВИЙ ЛИФШИЦ**

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868625

19 март — петък Начало — 19,30 ч.
Зала — Дом на културата

РОМУАЛД КАЛСОН

Симфония за камерен
оркестър

Allegro

Allegretto scherzando

Andante con moto

Allegro

ЛАЗАР НИКОЛОВ

Концерт за струнен
оркестър

МОЦАРТ

Концерт за кларинет
и оркестър ла-мажор

Allegro

Adagio

Rondo

Солист — проф. СЕРЖ ДАНГЕН —
Франция

МЕНДЕЛСОН

Симфония № 9

Grave — Allegro

Andante

Scherzo

Allegro vivace

**КАМЕРНИЙТ ОРКЕСТЪР НА ДЪР-
ЖАВНАТА ФИЛХАРМОНИЯ НА ЛАТ-
ВИЙСКА ССР** е основан през 1967 г. с
ядро, съставено от струнния квартет на
Филхармонията и младежи, завършили
всичкото си образование в консерватории-
те в Рига, Москва и Ленинград. В нача-
лото Камерният оркестър се ръководи от
н. а. на Латвийска ССР, виолончелистът
Ернест Бертовски. На II Всесъюзен фе-
стивал на камерната музика във Вилнюс
през 1969 г. съставът се явява под дири-
гентството на Товий Лифшиц, известен в
музикалните среди като великолепен ин-
терпретатор на Бах. След редица изяви в
различните републики на СССР, от 1971
година започва и международната кон-
цертна дейност на оркестъра — Прага,
Варшава, София, Загреб, Сплит, Охрид.
Камерният оркестър с успех участва
на международните фестивали „Варшав-
ска есен“, „Братиславски музикални тър-
жества“, на фестивала в Дубровник, на
фестивала на славянската музика в Бър-
но и на „Мартенските музикални дни“ в
Русе.

Концертната дейност на състава е раз-
нообразна. В основата на неговия репер-
тоар стои музиката на 17 и 18 век — Бах,
Перголези, Хендел, Корели. Вивалди, Те-
леман, Моцарт. Камерният оркестър в
своята концертна дейност отделя и не мал-
ко място на образците на съветското мно-
гонационално музикално творчество. В
неговия репертоар стоят такива автори,

като Шостакович, Свиридов, Буцко, Пярт, Караев и редом с тях латвийските композитори Иванов, Кепитис, Калсон, Дамбис, Ермак. Не по-малко внимание се отделя и на съвременната западно-европейска музика — Барток, Бритън, Хиндемит, Пуленк, Шьонберг. С оригиналност се отличава и българската част от репертоара на състава.

Оркестърът играе важна роля в музикалния живот на своя град — участва редовно в прегледите на латвийските композитори, има издадени и няколко грамофонни плочи, които се ползват с голяма популярност.

ТОВИЙ ЛИФШИЦ завършва Вилнюската държавна консерватория в класа по цигулка на проф. Таргонски през 1951 г. В течение на доста години работи като цигулар в Латвийската филхармония. При създаването на камерния оркестър той е негов асистент-диригент, а впоследствие поема изцяло неговото художествено ръководство. Лифшиц притежава прекрасно чувство за стил, темперамент и отличен вкус.

ОТЗИВИ:

„Камерният оркестър притежава висока звукова култура и отличен баланс“.

„ВСЕТНИК“ ЮГОСЛАВИЯ

„Изпълнението на оркестъра се отличава с дисциплинираност, свободно бравене с трудните пасажии, красота на звука, яснота и пластичност“.

„ЕРЛАНГЕР ТАГБЛАТ“ — ФРГ

Роден през 1947 г., **СЕРЖ ДАНГЕН** на четиринадесетгодишна възраст изнася първия си концерт като солист на Радио-оркестъра на гр. Лил с Концерт за кларинет № 2 от Вебер. Същата година той постъпва в Парижката консерватория, а на 17-годишна възраст е вече носител на няколко отличия, присъдени му от ръководството на консерваторията. През 1968 г. Серж Данген става солист на Симфоничния оркестър на Люксембургското радио и телевизия.

След големия успех в Париж през 1971 година с Моцартовия кларинетен концерт, Серж Данген е поканен да направи своя първи запис на грамофонна плоча с Рапсодията на Дебюси (1972 г.) и през 1973 г. — с квинтет за струнен квартет и кларинет от М. Рeger. Оттук започва и неговата кариера — като солист на европейските симфонични оркестри и като член на Щутгартския камерен ансамбъл „Бел Арте“.

От 1975 г. изнася рецитали в Европа с пианистката Бернадет Мели Понти и през 1978 г. записва трета грамофонна плоча с творби от Пуленк, Мийо, Рабо, ПIERRE.

През 1979 г. Серж Данген е назначен като професор в Консерваторията на областта Мец и прекъсва кариерата си на първи солист на Оркестъра на Люксембургското радио и телевизия. Паралелно с това той ръководи и Международната лятна академия в Дол-дьо-Бретан.

През 1981 г. Серж Данген става носител на награда от международния конкурс в Канада.

За него д-р Шмит от Елзаската академия споделя афористично: „Изглежда, че съществуват артисти, които потвърждават мисълта на Бомарше, че те не са имали друга мъка, освен да се родят.“

Започнал своята художествена дейност в сферата на вокалната лирика, сега той е един от най-известните в Латвия автори в жанра на вокалната и симфонична музика. Неговото вокално творчество наброява повече от 200 солови песни, сред които се открояват 18 вокални цикли по стихове на Омар Хайям, Гарсиа Лорка, Морис Карем, Ояр Вацнетис и др. Освен това Р. Калсон е автор и на 4 симфонии, 3 инструментални концерта, няколко едночастни произведения за оркестър. Неговите симфонични партитури впечатляват със съвременното музикално мислене, с изобразителната оркестрация и дълбока емоционалност. Тези особености определят и общия облик и характер на неговото ново симфонично произведение „СИМФОНИЯ ЗА КАМЕРЕН ОРКЕСТЪР“, създадено през 1981 г. Въсъщност, Калсон се обръща не за първи път към струнния оркестър. Преди това той пише „Музика за камерен оркестър“ (1969), „Мелодии за струнен оркестър“ (1969), Струнен квартет в оркестров вариант (1973) и пр. В Симфонията за камерен оркестър Калсон обогатява звучността на струните с едно чембало и с епизодично появяващия се във Втора част флексатон. Тяхната художествена задача е да възкресят атмосферата на старинното музициране. Рационалното ядро и емоционалното насладване в симфонията се намират в идеално равновесие, обединени от общата оптимистична и жизнеутвърждаваща идея. Както и в редица други свои произведения, и тук авторът използва средствата на частичната алеаторика, която дава широки възможности на инструменталистите за ед-

но импровизационно разгръщане. Драма тургичното изграждане на творбата е основано на динамичното, контрастно съпоставяне на образите.

ЛАЗАР НИКОЛОВ (1922)

Неговите произведения — оперите „Прикованият Прометей“ и „Чичовци“, Концерт за струнен оркестър, две симфонии, два клавирни концерта, концерт за цигулка, концертно за цигулка, Симфония за тринадесет струнни инструмента, „Дивертименто“ за камерен оркестър, сонати за различни инструменти, се отличават с особена художествена индивидуалност сред общата панорама на българското музикално творчество.

В края на 40-те и началото на 50-те години покълнаха първите опити за едноintonационно, ладово-хармонично, темброво-колористично и ритмично обогатяване и обновяване на изразния потенциал в българската съвременна музика. В центъра на тези опити стояха млади и талантиливи композитори — Лазар Николов, Константин Илиев и др. Създадени със средствата на един по-изострен, модерен музикален синтаксис, опрени на музикалния език, който вече бе усвоила европейската музикална култура от първата половина на XX век, техните произведения прозвучаха необичайно, неочаквано; станаха обект на остри критики и повод за оживени дискусии около пътищата за развитието на българската музика. Всъщност, това бяха естествени стремления на една млада генерация да овладее нов музикален език, съответстващ на новата чувствителност.

Решителна крачка по този път Лазар Николов прави през 1949 г., когато създава „**КОНЦЕРТ ЗА СТРУНЕН ОРКЕСТЪР**“ — една вече класическа творба на

съвременната българска музика, която на времето изненада и смути специалистите с категоричното си откъсване от познатата композиционна традиция. Днес този концерт се радва на заслужено признание, нещо повече — той е едно от представителните произведения на българската симфонична музика; произведение, което носи нова чувствителност, богато въображение и широк творчески размах.

С „Концерт за струнен оркестър“ започва нов етап в творческия път на Лазар Николов. Той е свързан с интензивна композиционна дейност главно в областта на симфоничните и камерно-инструменталните жанрове. Плодовете на този нов момент в неговото творческо развитие са Четири клавирни сонати, Соната за две пиана, Соната за цигулка и пиано, Соната за виолончело и пиано, Клавирен квинтет, Струнен квартет „Виртуозни игри“, Вторият концерт за пиано и един от късните опуси на Л. Николов — Концерт за тринадесет струнни инструмента, в който към познатото блестящо познание върху възможностите на струнните инструменти, композиторът прибавя една сравнително нова черта на своя оркестров стил — находчиво откриване на темброво-колористичните им страни.

Повишена експресивност на израза и конфликтна драматургия — това е основата на образния строй в творчеството на Лазар Николов от този период — като чувствителен отзвук на едно неспокойно, изпълнено с тревоги и надежди, време. Музикалният език на композитора се изостря, атонализмът и линеарното гласоводене изместват конструктивната роля на традиционната хармония, ритмичният фактор се превръща в съществен формообразуващ елемент. Така постепенно

се оформят устойчивите черти на една по следователна художествена концепция — строго индивидуална и в същото време неотделима от многоликата същност на съвременното българско музикално изкуство.

ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ (1756—1791)

Краят на 18 век предлага събития, които твърде малко могат да се свържат с идеята за „веселата мъдрост“ на живота: революции, тайни сектантски ложи изменят нравствените и философските идеали. В литературата на сцената излиза неспокойният, недоволен герой — „белязаният разбойник“. В късните опери на Моцарт подобни идеи намират твърде широко място: неговият Дон Жуан не прилича по нищо на половин век „помладия“ герой на Молиер, осмян и целомъдрено осъден за безнравствените си престъпления. Дон Жуан на Моцарт носи по-скоро романтичен байроновски ореол и в операта можем да открием любов и омраза, гняв и страдание, но не и порицание. В другата си гениална опера — „Вълшебната флейта“, писана отново в края на неговия живот, композиторът поставя граница между доброто и злото в имажинерното пространство на съзнанието, а не на делата; съчетава идеята за личния разум с тази на личното човешко щастие. В късния Моцарт няма „веселост“, или — ако има, тя е привидна. Неговите късни творби: трите симфонии — № 39, № 40 и № 41 „Юпитер“, последните клавирни концерти и пр., са белязани с неприкрита скръб, със страстни лирични копнежи, неочаквани екстатични състояния. Сякаш Моцарт престава да бъде син на 18 век. Има много истина в думите на Чичерин: „В края на живота

си Моцарт е бил чужд на своите съвременници. Той е от онези художници, които се откриват само постепенно. Моцарт в последните години от живота си е бил недостъпен за почти всички свои съвременници, и само частично, непълно и едностранчиво е бил разбран през 19 век."

Точно в периода на големия разцвет на Моцартовия гений, неговото творчество остава без отзвук. Във Виена Моцарт престава да бъде твореца, който обича да се харесва и да откликва на капризите на аристократичния вкус. Моцарт върви по свой път. В преписките на Моцарт с неговия издател Хофмайстер откриваме следните парадоксални редове: „Пиши по-популярно — увещава Хофмайстер своя клиент — иначе не мога да печатам повече твоите творби. . .“

Създаден през октомври 1791 г. — само два месеца преди неговата смърт,

КОНЦЕРТЪТ ЗА КЛАРИНЕТ И ОРКЕСТЪР в ла-мажор, е една от последните творби на Моцарт. Тя носи всички белези на късния Моцартов стил. Трите части на концерта са обединени от общата образна атмосфера на едно богато нюансирано лирично изживяване.

ФЕЛИКС МЕНДЕЛСОН БАРТОЛДИ

(1809—1847)

„Навсякъде стъпваш по твърда почва, по цъфтяща немска земя“ — така Роберт Шуман определя лаконично творчеството на Менделсон, добавяйки красноречиво и думите: „Моцарт на 19 век“. Менделсон е едно действително необичайно явление в изкуството на деветнадесетото столетие.

Той остава встрани от неспокойната, драматична, дори болезнена съдба на европейските романтични художници. Светлината и радостта — тук е неговата стихия и художествена сила. В музиката на Менделсон, макар и опряна здраво на немската традиция, отсъствува философската дълбина и интелектуализъм на Бах, в нея не могат да се открият нито чертите на една висока идейност, каквато носи изкуството на неговия предшественик Бетховен, нито психологическата дълбочина на Шопен или Шуман, нито яркото новаторство на Берлиоз или Лист. Яснота, уравновесеност — една удивително хармонична в своите прояви естетика, един истински остров сред развълнуваното море на романтичното изкуство. В отличие от Берлиоз, Лист, дори и Шуман, обект на неговото творчество са спокойните, лишени от неистовите романтични страсти, теми и идеи. Така например в Шекспир — един от любимите драматурзи на романтиците, той е привлечен не от гениалната драматургия на трагедиите, а от неговия бликащ комедиен дар, от приказно-фантастичните теми в шекспировото творчество (Увертюрата „Сън в лятна нощ“). Същото откриваме и в неговия интерес към Гьотевия „Фауст“ — любима тема в романтичното изкуство (Лист създава симфония „Фауст“, Вагнер — увертюра, Шуман — оратория, а Берлиоз — драматична легенда) — оттук Менделсон заимства фантастично-романтичната природа в „Първа Валпургиева нощ“.

Увертюрата „Сън в лятна нощ“ (1826), за която Шуман в една своя статия възторжено възкликва: „Зрелият майстор в една щастлива минута извършва своя могъщ полет!“ (Менделсон е само на 15 години), е първата творба в творчеството на Менделсон, откриваща ранната зре-

лост на композитора. Впрочем, той композира от десетгодишен с удивителна за неговата възраст сериозност и интензивност и до петнадесетгодишната си възраст Менделсон има зад себе си едно доста внушително число произведения, между които и дванадесетте юношески симфонии за струнен оркестър. Сред тези ранни младежки творби на Менделсон, Седма, Осма и Девета симфонии (последната е създадена от четиринадесетгодишния юноша през 1823 г.) се доближават твърде много в мелодическо отношение до юношеските творби на Моцарт. Създадена по време на Швейцарското пътешествие на Менделсон, Девета симфония отразява бликащата виталност на едно младежко изживяване.

